

Ταβέρνες & Πανδοχεία

στον χώρο της Μεσογείου
κατά τον όψιμο Μεσαίωνα

(12ος - 16ος αιώνες)

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ε΄ ΚΥΚΛΟΣ ΟΜΙΛΙΩΝ

13-16 Απριλίου 2008

Τριήμερο Διεθνές Επιστημονικό Συμπόσιο και Επιμορφωτικές Διαλέξεις

Το συμπόσιο οργανώνεται από το ερευνητικό πρόγραμμα «Βυζάντιο και Δύση» του Ινστιτούτου Βυζαντινών Ερευνών με σκοπό να διερευνηθούν μέσα από τις εισηγήσεις ειδικών Ελλήνων και ξένων ιστορικών ζητήματα σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο και την οργάνωση της φιλοξενίας, τη διαχείριση του «ελεύθερου» χρόνου, την παροχή σχετικών υπηρεσιών, το κοινωνικό κλίμα και την οικονομική διάσταση των χώρων υποδοχής, τα προβλήματα του ταξιδιώτη.

Επιστημονικός Υπεύθυνος:

Ν. Γ. Μοσχονάς, *Διευθυντής Ερευνών ΙΒΕ/ΕΙΕ*

Στις 15.04.2008 στο πλαίσιο του Συμποσίου θα δοθούν επιμορφωτικές διαλέξεις για το ευρύτερο κοινό.

50
ΧΡΟΝΙΑ
ΕΘΝΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΕΡΕΥΝΩΝ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Διεθνές Συμπόσιο

ΤΑΒΕΡΝΕΣ ΚΑΙ ΠΑΝΔΟΧΕΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΟΨΙΜΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ
(12ος-16ος αι.)

Οργανωτική Επιτροπή

Χαράλαμπος Γάσπαρης
Μαρία Λεοντσίνη
Νίκος Μοσχονάς
Αγγελική Πανοπούλου
Κώστας Τσικνάκης

Διεύθυνση Γραμματείας

Αγγελική Πανοπούλου
Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα
Τηλέφωνο 210 7273631

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΑΘΗΝΑ, 14-16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2008

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
Λεωφ. Βασιλέως Κωνσταντίνου 48
Αμφιθέατρο Λεωνίδας Ζέρβας

Το Συνέδριο χρηματοδοτήθηκε από το έργο με τίτλο «Βυζαντίου κάτοπτρον: Πηγές και μελέτες για τον βυζαντινό κόσμο» του μέτρου 3.3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα - ΕΠΑΝ, πράξη «Αριστεία σε Ερευνητικά Ινστιτούτα Γ.Γ.Ε.Τ. (2ος κύκλος)». Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης συμμετέχει κατά 75% στις δαπάνες υλοποίησης του ανωτέρω έργου.

Δευτέρα, 14 Απριλίου 2008

- 18.00** Υποδοχή Συνέδρων - Χαιρετισμοί
ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΚΟΛΙΑΣ, Διευθυντής Ινστιτούτου
Βυζαντινών Ερευνών
Εισαγωγικό σχόλιο
- 18.30** ΣΠΥΡΟΣ ΤΡΩΙΑΝΟΣ, Ομότιμος Καθηγητής
Πανεπιστημίου Αθηνών
*Πανδοχεία και ταβέρνες στον κόσμο του Βυζαντίου:
το νομικό πλαίσιο μέχρι τον 12ο αι.*
- 18.50** EWALD KISLINGER, Καθηγητής Πανεπιστημίου Βιέννης
*Taverne bizantine (XI–XV sec.): continuità ed
espansione*
- 19.10** WALTER HABERSTUMPF, Κέντρο Έρευνας
Μεσαιωνικών Θεσμών και Κοινωνίας, Τορίνο
*Le taverne in Piemonte nel tardo medioevo, dai “ribaldi”
agli eretici*
- 19.30** GHERARDO ORTALLI, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Ca' Foscari Βενετίας
*Osteria e taverna: funzioni sociali e ordine pubblico
nell'Italia del tardo medioevo*
- 19.50** Συζήτηση

Τρίτη, 15 Απριλίου 2008

- 10.00** ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΣΤΑΒΕΛΑ, Νομικός, Δρ Βυζαντινής Ιστορίας,
ΕΟΤ Κρήτης
Περί της ξενοδοχίας στο Βυζάντιο: Ονομάτων επίσκεψις
- 10.20** ΕΛΕΩΝΟΡΑ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ-ΓΑΛΑΚΗ, Κύρια Ερευνήτρια,
IBE/EIE
*“Φιλόφρων ξενισμός” στα μοναστήρια της ύστερης
βυζαντινής εποχής. Οι μαρτυρίες των αγιολογικών
κειμένων*
- 10.40** ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΙΧΑΛΑΓΑ, Θεολόγος - Ιστορικός
*Ταβέρνες και πανδοχεία στην κανονική παράδοση της
Ορθόδοξης Εκκλησίας*
- 11.00** Διάλειμμα
- 11.30** ΜΑΡΙΑ ΓΕΡΟΥΜΑΤΟΥ,
Κύρια Ερευνήτρια, IBE/EIE
*Το κράτος-ξενοδόχος. Η παροχή στέγης από το κράτος
και οι οικονομικές παράμετροί της (9ος-12ος αι.)*

- 11.50** ΗΛΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ,
Κύριος Ερευνητής, IBE/EIE
Περί συγχύσεως, Κωνσταντινούπολη 14ος αι.
- 12.10** ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΥΚΑΣ, Δρ Βυζαντινής Ιστορίας
*Στέγη και τροφή στις υστεροβυζαντινές ταξιδιωτικές
περιγραφές*
- 12.30** Συζήτηση

Τρίτη, 15 Απριλίου 2008

- 19.00** ΝΙΚΟΣ Γ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ
*Το κατάλυμα και η αναμνηγή του ταξιδιώτη
στη δυτική Μεσόγειο*
- 19.20** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων
Περί των περιπατούντων εις κατηλεία και καταγωγή
- 19.40** ΙΟΛΗ ΒΙΓΓΟΠΟΥΛΟΥ, Εντεταλμένη Ερευνήτρια, INE/EIE
*Καταλύματα και συνδείπνηση στους δρόμους
των περιηγητών (15ος-16ος αι.)*
- 20.00** Διάλειμμα
- 20.30** ...κι επειδή η βραδιά στις ταβέρνες και στα πανδοχεία
συνεχιζόταν με αφηγήσεις,
η ΑΓΝΗ ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΗ μας αφηγείται λαϊκά παραμύθια.

Τετάρτη, 16 Απριλίου 2008

- 10.00** GILLES GRIVAUD, Καθηγητής Πανεπιστημίου της Rouen
Les canutes de Chypre (XIIIe-XVIe siècles)
- 10.20** ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Γ. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ, Δρ Βυζαντινής
Ιστορίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
*Οίνου κένωσις και σωματών ανάπαυσις
στη μεσαιωνική Κύπρο*
- 10.40** ΝΑΣΑ ΠΑΤΑΠΙΟΥ, Ερευνήτρια, Κέντρο Επιστημονικών
Ερευνών Κύπρου
Ταβέρνες και πανδοχεία στην Κύπρο (12ος-16ος αι.)
- 11.00** Διάλειμμα
- 11.30** ΦΩΤΕΙΝΗ ΚΑΡΑΦΤΗ, Δρ Ιστορίας - Ερευνήτρια
*Ταβέρνες και πανδοχεία στην Κέρκυρα από τον 14ο
ως τον 16ο αι.*

- 11.50** ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΓΑΣΠΑΡΗΣ, Διευθυντής Ερευνών,
IBE/EIE
*Οι ταβέρνες στη μεσαιωνική Κρήτη (13ος-15ος αι.).
Χώρος διασκέδασης και εμπορίου*
- 12.10** ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΡΔΩΣΗΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων
*Η ταβέρνα και ο χώρος φιλοξενίας του κάστρου
Αράκλοβο Ηλείας*
- 12.30** Συζήτηση

Τετάρτη, 16 Απριλίου 2008

- 18.00** JUAN PEDRO MONFERRER-SALA, Καθηγητής
Πανεπιστημίου Κόρδοβας
*Taberna, pandocheion, katályma and anágaion in
some Christian Arabic MSS from 13th-15th centuries,
with an appendix on miqlāt, mahēsseh and
bā' t la-ḥasōt*
- 18.20** HASSAN S. KHALILIEH, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Χάιφας
*Islamic coastal fortresses as places of refuge
and inns for commercial ships and on land
caravans*
- 18.40** ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΕΡΡΑ, Δρ Μεσαιωνικής Ιστορίας,
Διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου
*Ανάπαυση και ευωχία στο δρόμο της μετάξης:
Τα καραβάν-σεράγια στο ανατολικό σύνορο
του βυζαντινού κόσμου*
- 19.00** Διάλειμμα
- 19.30** ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΖΑΒΑΡΑ, Δρ Μεσαιωνικής Ιστορίας
*Fondaci e caravanserragli negli itinerari dei
mercanti dai porti mediterranei verso l'Asia Centrale
(XIV–XV sec.)*
- 19.50** ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ, Καθηγητής Αραβικής Ιστορίας
και Διευθυντής του Ινστιτούτου Ελληνοαραβικών
και Αφρικανικών Σπουδών
*Καταλύματα, τιμές και διασκέδαση σε “ελίτ”
Μουσουλμάνους ταξιδιώτες: η περίπτωση του Ibn
Battuta*
- 20.10** Συζήτηση
Λήξη συνεδρίου